

előzőleg kiadott téziseihez fűzött rövid magyarázatot. Szólt a magyar líra világirodalmi rangú teljesítményeiről, főlegemlgetve Illyés, Nagy László, Benjámin, Juhász Ferenc nagyszerű költői teljesítményét. Nincs azonban szégyenkezni valója prózánk-nak sem, mondotta, különösen a 70-es években megjelent vagy bemutatott jelentős drámai alkotásokra hívta föl a figyelmet. Csurka és Hernádi némely darabja szerinte új korszak kezdetét jelenti. Sokan és gyakran beszélnek a regény és a novella válságáról, ebben lehet némi igazság. Ha elmélyültebben vizsgáljuk, kiderül mégis, hogy ezekben a műfajokban is fölmutathatunk elismerésre méltó teljesítményeket. Nagy hatású könyvekkel lepett meg bennünket például Sütő András, Szilágyi István, de jobban oda kellett figyelni olyan novellistáinkra is, mint Mándy Iván, Thurzó Gábor vagy Mészöly Miklós. Az utóbbi húsz év prózája, úgy érzi, méltó társa lett a lírának, őszinte, a problémákat nyíltan föltáró összegezések születtek. (Gáll István tézisei megjelentek a *Népszabadság* 1978. június 4-i számában.)

GARAI GÁBOR :

A mitológia Narcissusza, amikor a Helikón egyik forrása fölé hajolt, úgy bele-szeretett tulajdon tükörképébe, hogy ebbe bele kellett pusztulnia.

Az író, a költő bonyolult módon narcisztikus lény: egyszerre gyönyörködik és kételkedik önmagában. Gyönyörködése kételkedés nélkül önámítássá válhat. Tisztánlátás végett ajánlatos emlékezetébe idéznie József Attila szavait: „hiába fűrösz-töd önmagadban, / csak másban moshatod meg arcodat.”

Vagyis, mint minden más, társadalomban, közösségben élő embernek, nekünk is nélkülözhetetlen szükségletünk, hogy mások tekintetével ellenőrizzük olykor csalóknak bizonyuló tükörképünket.

Nem csak önmagunk és műveink próbájáról van azonban szó, amikor az iro-dalom és a kritika együttes hivatásáról, szövetségéről, egymásra utaltságáról beszé-lünk, hanem szélesebb közérdekről, népérdekről is, mert munkánk — szerencsés esetben, tehát: ha hiteles — közszükségletet szolgál.

Ez a tanácskozás, a most kezdődő vita aligha lehet hivatott arra, hogy végleges, irodalomtörténeti érvényű ítéleteket mondjon a hetvenes évek irodalmáról, hiszen ez éveknek még végére sem értünk. De méltó módon betöltheti hivatását, ha őszinte szóval segít választ adni arra a — küldetésünk méltó betöltését minősítő — kér-désre: miképpen jelenik meg a mai magyar társadalom valósága, a szocializmus valósága, fejlődésével és fejlődésének ellentmondásaival irodalmunkban, irodalmi életünkben, kritikai elemzéseinkben és mérlegeléseinkben.

Méltó módon betöltheti hivatását ez a vita, ha a reális irodalmi értékrend men-nél szabatosabb kialakítását szorgalmazza, s ha ezt a realitásigényt nem vélt vagy valódi tekintélyekre, hanem a marxista esztétika elveire alapozza.

Nem két tábor áll itt egymással szemben: alkotók és kritikusok tábora. Az író, a költő — ha az önteltségtől tudata el nem homályosult — első és könyörtelen kri-tikusa önmagának; s pályatársainak is önkéntelenül, sóvárogva, együttérzőn vagy ingerülten, kimondva vagy kimondatlanul. S ha elismerjük az író jogát a kritiká-hoz, ki vitathatná el az alkotó rangját a hivatásos kritikustól?

Amikor bármilyen műfajú írással a nyilvánosság elé lépünk, egyszerismind vál-laltuk azt is, hogy munkánkról tisztességes hangon bírálatot lehet írni vagy mon-dani. A bírálat értékét pedig hosszú távon nem személyes érzékenységünk minősíti,